

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Gyermeknap Székelyudvarhelyen.

Székelyudvarhely, ápril. 26.

A társadalmi jótékonyági intézmények közül a legerősebben az Országos Gyermekvédő Liga bontakozott ki, mely alig egy éve, hogy megalakult, az ország nagy társadalmát is megbódította.

A Liga ereje a gyermekvédelmi törvényben van, abban a gondolatban, melyet oly meggyőzően fejtett Széll Kálmán, az állami gyermekvédelem megteremtője, midőn azt mondotta: „A legnagyobb súlyt helyezem a társadalmi tényezőkkel, a meglévő gyermekvédő egyesületekkel való együttműködésre, mert csak így lehetséges a nagy cél megvalósítása. Azért nemcsak hogy nem mellőzöm, hanem szervezem e tekintetben az összműködést, mert ebből merít erőt a társadalom, de az állam is.”

A társadalomnak együttműködését az állami gyermekvédelemmel a Liga magának már is teljesen leköttette, mert minden irányban, melyben az állam munkássága a társadalom segítő kezére van utalva, máris a Liga kiegészítő munkásságával találkozik. De a mint nem lenne gyermekvédelmi törvényünk Széll Kálmán nélkül, ugy a Ligának sem lenne oly hódító az utja Edelsheim-Gyulay Lipót gróf nélkül. Az ő egész én-je a gyermeké.

A társadalmi nyomor sokféle alakulata között a legszánandóbb a züllésnek induló gyermek. Ezt kell legelső sorban megmenteni.

A beteg, a nyomorék, a hülye gyermek kívülük álló okok miatt szenved, nyüge a munkástársadalomnak, de nem veszedelmes rá nézve. A züllött gyermek a társadalom büne, melyért a társadalomnak kell vezekelnie. Gondoljuk el, mennyi szenvedésen kell átessenie annak a szegény gyermeknek, míg az erkölcsi romlás útjára téved. Mennyi ütést, mennyi üldözést kell kiállania, hány rideg, hajléktalan éjszaka borul rá, hányszor kell szenvednie éhezve, fázva, míg lelke átalakult, elveszti tisztaságát, ellomályosul?

A züllött gyermekek száma rohamosan szaporodik. Megdöbbentő adatokkal számol be a statisztika

Mi az oka ennek a rohamos emelkedésnek? Nem nehéz erre választ adni.

Talán a szülői szeretet hiánya? Téved, aki azt hiszi! Inkább a nehéz megélhetési viszonyokban kell keresni a baj okát, és főleg abban, hogy a társadalom még mindig nem ismerete fel azt a kötelességet, hogy ott, ahol a szülő képtelen gyermekéről gondoskodni, ott a társadalom vállalja magára a gyermek felnevelését.

Mit tehet az az ártatlan kis gyermek arról, hogy apját munkaközben baleset érte? Hogy anyja fekvő beteg? Vagy hogy létét a könnyelműségnek, a pálinka hatásának köszöni?

Nem is ez a kérdés. Hanem az, hogy ha már az a szerencsétlen kis jószág itt van, akkor meg kell menteni az életnek, az emberiségnek.

Nem szabad megengedni, hogy százalom és könyörületesség híján egy is elpusztuljon

közülük; meg kell törni azt a közönyt, a mely elfordul tőlük; a szeretet melegével le kell olvasztani a szivekről azt a jégréteget, a mely azokat érzéketlenné teszi a kicsinyek sorsa iránt.

Fel kell ébreszteni a lelkiismeretet, tettekre kell bírni a felebaráti szeretetet s meg kell erősíteni társadalmunkban azt a tudatot, hogy mikor az elhagyott gyermeket védi, nem irgalmasságot gyakorol, hanem kötelességet teljesít.

Ennek a célnak elérését tüzte ki feladatul a gyermekvédelemnek néhány lelkes apostola, akik egy nagyszabású gyermekvédelmi alkotáson fáradoznak, kik az országos gyermekvédő ligát létesítették, s kik annak minél nagyobb kiterjesztésén működnek. Az országos gyermekvédő liga célja, hogy a társadalom érdeklődését és anyagi támogatását megnyerje a gyermekvédelmi eszmének.

A gyermekvédelemnek óriási területe hever még parlagon, megüveletlenül, s bár az egyes jótékony egyesületek meg is kezdték működésüket, sok helyen azért az első kapavágásnál tovább alig értek.

Látjuk, hogy gyógyíthatatlan beteg avagy testi és szellemi fogyatkozásban szenvedő gyermekeknek milyen kiágyas áll reudes intézeti gondozásban, továbbá a siketnéma és vak gyermekek milyen óriási száma van még igaz gondozás híján!

Már ezen igények kielégítése is rengeteg összeget emésztne fel, pedig még meg sem említettük a gyermek sanatoriumok kérdését; hol van még a fázó és éhező gyermekeknek ruhával és étellel való ellátása?

Legutoljára hagytuk pedig azt, a mi nézetünk szerint az előbbieknél is fontosabb: a szigorubb nevelést igénylő gyermekek számára berendezendő internátusok kérdését.

Mert az előbb felsorolt intézmények arra való, hogy a védtelen gyermekeket az életnek meentsék meg, — de nagy kérdés az, hogy ennél nem fontosabb-e a már megmentett gyermekeknek erkölcsös felnevelése?

Az országos gyermekvédő liga nem valami új egyesület, amely tagsági díjakat szed, hanem az egész társadalomnak, egyeseknek és egyesületeknek egy célra való tömörülése, mely első sorban egy akkora országos gyermekvédő alapot akar teremteni, hogy annak kamatjövendelméből a társadalmi gyermekvédelem összes anyagi szükségletei fedezhetők legyenek.

Ennek megvalósítására minden évben megtartja az ugynevezett gyermeknapot. Ezen a napon kereskedők, iparosok, munkások, lelkészek, ügyvédek, orvosok, gazdák, tisztviselők, katonák, kávéházak, vendéglők, szállodák stb. tulajdonosai, szóval mindenféle állású és foglalkozású egyének önként kötelezik magukat arra, hogy ezen a napi bevételüknek tetszés szerinti hányadát a gyermekvédő-alap javára befizetik — a mi által belépnek a ligába.

Örömmel veszünk mi is tudomást arról, hogy városunk társadalmi is megtette már az első lépést ezen szép és humánus cél elő-

mozdítására akkor, a midőn Ugron Ákos főispán kezdeményezésére a Jótékony Nőegyesület közbejöttével a mai napon megalakítja az országos gyermekvédő liga udvarhelyvármegyei bizottságát, s a főispán terve szerint pünkösöd másod és harmad napján gyermeknapot rendez Székelyudvarhelyen.

A nemes célra bizonyosan készséggel fog felléveivel áldozni közönségünk.

Középbirtokos falás.

— Irta: Ugron Zoltán. —

Fiatfalva, 1907. április 25.

Látszólag lojalis hangon, de lázításnak is beillő közlemény jelent meg a Sz.-Udv. f. hó 11-éről való számában.

Nem az író sulya adja ily szorgos munkaidőben kezembe a tollat, hanem az, hogy közleményében rokon hangokat hallok arról, mit nem egy ide telepített gazdasági szakközeg penget s mely felfogás úgy tetszik, közgazdasági kormányzatunkban sem egészen idegen.

Gyermekkorom óta ismerem a székelyföldi gazdasági, társadalmi és politikai viszonyokat és serdülő korom óta igyekszem látkört szerezni, hogy azokba jótékony irányba befolyhassak.

Igen sokszor kifejtettem ide vonatkozó nézeteimet, legutóbb épp ezen vélelem polemizáló cikk megjelenése napján, a „Magyarország” hasábjain, ennek dacára inkább csem ismétlésbe, sem hogy e közleményben foglalt tévtanok czáfolatlan maradjanak és hogy többet senki se vétkezhesék a székely kérdés ily elemi részeiben tudatlanságból.

A Székelyföldön mindig szűk volt a termőföld s annak nagy része silány. Általános baj a zord klíma, mely a sovány földek termékeit zsarolja, a munkaidőt nagyon megrövidíti s az állattartást a hosszú teletteléssel nehezé teszi. Különösen nehéz volt ily viszonyok közt annak az osztálynak dolga, mely birtokának megmivelését nem saját kezével végezte, de hazafias kötelességet teljesített ellenszolgálat nélkül; a közigazgatásnál, egyházban stb. reprezentálist állásokat viselvén ingyen.

Ezek kisbirtokú nemesek, székely principálisok voltak, néhány alig középbirtokosnak nevezhető primorral.

Itt nagy birtok, pláne latifundium nem volt; gyermekkoromban a fehéregyházi rétet — 180 k. hold — mint a jó és nagy föld netovábbját emlegették, de már ez sem volt a Székelyföldön, hanem a segesvári vásárra menve gyönyörködtek benne, vagy irigyelték.

Hogy itt ezen osztály a multban is fenn tarthatta magát, csak végtelen kevés igényűsége és rendkívüli fáradhatatlansága folytán történhetett, kihasználván azon előnyöket, melyet a Székelyföld az által nyújtott, hogy beleesett abba a közlekedési vonalba, mely keletet összekötötte Nagyvárad és Arad irányában az örökös tartományokkal Kővár felé, meg Lengyel- és Poroszországgal.

Ezen vonalon közlekedők fogyasztása tette lehetővé, hogy a birtokos nyers terményeit jól értékesíthette, sőt félgyártmányokat is állított elé, régálékot jövedelmezett.

Némi jóléte lévén, foglalkoztatta az iparost és napszámmal látta el a minimális birtokukat.

Jött azonban a vasutépítés kora, mely nem csak átalakította a forgalmat, hanem innen elterelte és bedugta a jövedelmi forrásokat. A vasutal anyyra elkerülték a Székelyföldet, hogy Udvarhelymegyének csak hét km. jutott s az is a megyék kikerekítése után kapott részben; Marostorda előbb nyolcz, azután negyvenegy km. vasutal dicsekedhetett Háromszék és Csik felett, kiknek még a fűtyte sem jutott.

Alig elképzelhető pangás állott be ezen teljes elszigetelés által minden nyers terményre, a mit a Székelyföldön produkáltak, de letörve a belfogyasztást, megnyitva mégis a finomabb gyártmányok zsilipjét és lehetővé téve a vigécz-inváziót.

Ily viszonyok közt a régi keresetágak minden osztályban megromlottak, új források nem nyitultak, az akkori kormányzat gráciájából csak a civilizáció árnyéka jutott nekünk.

Megérezte ezt a köznép s ekkor kezdődött a romániai kivándorlás, mi csak fokozta a termények elértéktelenedését, de emelte előállítás költségét s ez verte adósságba a birtokost, ök tartván a papot, tanítót, azok is nyomorra jutottak, valamint az alig fizetett közigazgatási hivatalnokok, kik mint birtokosok elvesztették jövedelmüket, melynek pótlásáról senki sem gondoskodott.

Ezen osztályokat megvádolni, hogy szociális hivatást nem teljesítettek, annyi, mint azt kívánni, hogy a kinek háza ég, a más csürét oltsa.

Kilencszáz forint fizetés egy főszőlőbírónak, kétszázötven—ötszáz egy papnak, százötven—háromszáz egy kántor-tanítónak, fokozódó állami és községi adók, öt forintos buza, harmincz forintos tehén és százötven—kétszázötven forintos pár ökör ár a birtokosnak. Ez a közép-osztály képe a Székelyföldön a 80—90-es években.

Nem csoda tehát, hogy a szülők reá vetették magokat arra, hogy erejük végső megfeszítésével, taníttatás által megszabadítsák fiaikat ezen megélhetést nem nyújtó földtől.

Arra jó volt a vasut, hogy Budapest közelebb legyen, mint régebben volt Nagy-Enyed s ott a fiuk közel lássák a pazarlást, mi az állam utmutatása szerint folyt és kövessék az apák sok felől megapasztott erszénye rovására. Ezen általános romlás közepette drága lett a pénz és olcsó a birtok, mi minden mezőgazdasági és ipari haladás megölője.

Ha némely birtokos daczára ezen mostoha viszonyoknak némi tőkéhez jutott, az dőre lett volna intenzivitás felé haladjon, mikor annak az értékesítési viszonyok nem adtak jövedelmezőséget, ellenben szélességben a sok potom áron kótyavetyélt birtokból könnyen gyarapodott. Iparos, kereskedő vagy honorátior osztályhoz tartozó tőkés pedig akkor, mikor a Romániai vámháboru minden iparunk alól kihuzta a lét-feltételeket, bolond lett volna, ha ipari alapításokon törte volna fejét, mikor a pénzgazdálkodás legőrültebb módon fizetett.

A takarékpénztárak felállítása által meg volt találva a forma, mely az uszora odiumát elhárítja, mert a szipolyozó egyén, — kiről regényt írhattak volna — pontos takarékpénztári igazgatónak neveztetett, ki intézetének érdekét melegen szíven viseli s a Kisfaludy vigjátékában Nyuzónak nevezett fiskálishoz hasonló, az intézet ügyeinél fáradhatatlan buzgalmat kifejítő ügyésznek mondották.

Ezen intézetek első dolgai közé tartozik —

persze tisztelet a kivételeknek — mindenkinek hitelét befektetni, nehogy másfelé fordulhassanak s így a konkurrencziát kizárják.

Ilyen speciális viszonyok közt, mikor az ország más részei is nehéz válságok alatt nyögtek, csodálkozni lehet, hogy a régi történelmi középirtokos osztály tagjaiból még hirmondónak is maradt, de ennek még szemére hányni, hogy a köz iránti kötelezettségeket nem mindenben teljesítette, a legnagyobb igazságtalanság.

Az a közlemény, mely engem írásra készített egy helyen helyes vágányra jut, mikor a népgazdálkodás elhanyagoltságát annak tulajdonítja, hogy nem lát kellő példát a nagyobb birtokosnál, de ugyanakkor miért nem sorolja az állami akció feladatai közé azok talpraállítását elősegíteni — érthetővé válik, nem ismerve más módot arra, mint „némely agyontörhelt birtokos adósságait állam által átvállalni.“

Sem hogy a helyes uton maradjon, inkább tótágast állat egy igazsággal, mondván „értse meg a birtokos középosztály, hogy a nép helyzetének javulása az övét is maga után vonja.“

Itt nem látok tisztán, hogy a népet reméli-e meggyerni az által, hogy a birtokos osztályal ellentétbe állítja önzésből, vagy jóhiszeműleg vérezik az itt működő állami közegek egyneműségének védelmében, kiknek szálla a szemében, hogy a középirtokos osztály tekintélyét letörni még nem sikerült, daczára, hogy kezökben a pénzes zacskó, melyből azzal az alúrókkel adakoznak, mintha a magokét osztanák és a hála nekik járna.

Hát bizony a mi független középirtokos még van, az adományt nem kér, de viszonyainak könnyítését követeli azzal a joggal, de nem a végrehajtó közegektől, hogy ő már előre is megtette az ellenszolgáltatást azon állam érdekében, melyek ök nem urai, hanem ezidőszertüti közegei.

Nem is hiszem, hogy ott fönn az a szük látkör uralkodjék, hogy ezért egy közpénzen folytatott akció kritika jogáról le kelljen mondani.

Itt van a kívánt diagnózis, mely alapján újból megállapítom, hogy a gyógyszerek gerince más nem lehet, mint a vasutak helyes kiépítése, a hitelviszonyok javítása és mindent megteenni, hogy a középirtokos talpra állhasson és a vezetést a közigazgatási vonatkozásban teljes erejével átvehesse, minden közvetítés kizárásával.

Mindezzel szemben mi történt?

A cikkíró szerint „az állam kormány megtette köteleességét“. Na hát lássuk, hogy állunk a kivételes kezelés 6-ik esztendejében?

Kolozsvár Sepsiszentgyörgyhöz a régi fuvarozás idején 280 kilométer, most vasutal 364 km.; Kolozsvár Marosvásárhelytől régen 80—105 km., vasutal 128 km.; Marosvásárhelytől Székelyudvarhely régen 80—90 km., vasutal 235 km.; Székelyudvarhely Sepsiszentgyörgyhöz régen 80—85 km., vasuton 211 kilométer. Ennyi, de csak úgy, ha a vicinálisokat is tekintetbe vesszük, melyeket saját erőnkkel, jobban mondva önsanyargatásunkkal építettünk.

Igaz, hogy pár év előtt hozzá kezdtek a székely körvasúthoz, de még nincs ma sem készen, azonban kérem szeretettel, én tudom, hogy a kergés birka körbe jár, de azzal tisztában lehet mindenki, a ki nem kergés, hogy a székely érdekeltek az egyenes és rövid összeköttetést keresik nyugattal, hol terményeiket értékesíthetik és nem körutazni akarnak.

Hitelviszonyaink a székely kirendeltség felállítására idejében olyanok voltak, hogy 8—11%-ért lehetett csak pénzt kapni jó hitelű embernek. Azóta javultak a viszonyok valamit, a kivándoroltak pénzéből és az általános gazdasági viszonyok javulásából, de leginkább a nemzetiségi pénzintézetek konkurrencziája folytán.

Aniképpen nem vádolom az akciót azzal, hogy a viszonyok némely irányban javultak és ahhoz hozzá járult, lehetetlen meg nem emlékezni, hogy itt léte óta adózunk vérünkkel idegeneknek, pénzünkkel belső ellenségeinknek és terjeszkednek a nemzetiségek a székely föld felé; ki kell hogy emeljem, hogy ennek nem ő az oka, mert hisz ez irányban semmit sem tettek.

A pénz azért most is drágább, mint az ország bármely részén s ma is egyetlen virágzó iparunk a pénzkereskedelem, 20—30% juttatva legtöbb intézetnél az alaptőkénck.

Sok történet azonban a közigazgatási hivatalnokok, papok és tanítók fizetésének javítása körül s hiszem is, hogy az megtermi áldásos gyümölcsét.

A középirtokos osztály érdekében nem történt semmi, de nekünk itt a Székelyföldön még a gazdasági termények jó értékesítéséből befolyó hasznot is igyekszik meg felesíteni a kormányzat, a mennyiben az amerikai kivándorlás által megtizedelt munkás-osztályunkat, — közegeit czubringereskedtetve — apasztja.

Nemzeti közép- és nagy birtokos-osztály nélkül polyglotte állam feuu nem állhat.

Nem hiszek a jelenlegi népségítő irány sikereibe, de ám emelődjék a népjólét ajándékozás által, impregnáltassék elméleti tudással és virágozzék fel szakközegek által, négyszer évenként meglátogatott mintagazdaság nyomán, — de akkor is csak utólerjük a szokásokat, kiknél a gazdasági haladással lépéstartás, némi széles alapokon nyugvó kulturával, századok óta honos, vagy nem előz meg az oláh közismert igénytelenségével és szívósságával, — de ez egy nemzeti ségekkel oly felesen megáldott országban szupremaciánkat nem biztosítja.

Ebben az országban a magyarság hegemóniáját csak az biztosíthatja, ha mentől több történelmi tradícióval, a köz szolgáltatásban százados, vele született érzékkel bíró oly egyén van, kit államfeuntartó köteleesség teljesítésben nem békoz a mindennapi kenyérért folytatott küzdelem s kellő tekintélyvel lát el független vagyoni állás.

Már úgy is hosszúra nyult cikkem végén vagyok, csak még legerélyesebben utasítom vissza, hogy a közlemény írója a tagosítási és erdőkezelési törvény hibáját és a viszonyok nem ismeréséből származó végrehajtás által keletkezett odiumot egy általános vád alatt jobban a birtokosságra háritsa, — miért is figyelmebe ajánlom neki Pálffy Aladár Székelyudvarhelyen megjelent kis füzetét „A szentmihályi vértanuk“—at.

BELFÖLD.

A „császárr“ elé!

Székelyudvarhely, április 26.

A hozzánk görcsösen ragaszkodó, vérünket kiszipolyozó a most folyó *váléperünkben* is a válást a legkétségbeesettebb módon akadályozó házasatársunk: *Ausztria* mindig tudta a módját, hogy a saját bőre kockáztatása nélkül, alattomos, ravaasz eszközökkel hogyan szoríthasson minket sarokba, hogy el ne rughassuk magunktól.

Most, midőn látja, hogy meguntuk, megutáltuk nyakuunkon hordozni a koloncot, s látja, hogy mostani kormányunkkal már nem lehet úgy *suba alatt*, a régi mód szerint elpaklizni a *válás ügyét*, amegy zivány módra, hátulról támad ránk. Szövetkezik a hazánkban élő nemzetiségekkel, s azokkal együtt akar ellenünk küzdeni.

A bécsi klerikális, antiszemita és keresztényszociálista körök az utóbbi időben, főleg a kiegyezési tárgyalások megkezdése óta, mindent elkövetnek, hogy a Magyarországon élő nemzetiségeket felbujtsák. Most a román *kulturliga* czégére alatt, de „osztrák baksiasal“ egy nagyszabású mozgalmat terveznek, a melynek célja az, hogy a román papság a Vaj-

dák veze'ésével a „császárhoz“ (?) forduljon a „barbár magyarokkal“ szemben való védelemért. Fő sérelmüket, látszólag a tanítói törvényjavaslat képezi, ezen a címen hiszik, hogy a Luogerek segítségével a császár elé juthatnak.

Fő az, hogy bemutakozhassanak mint hű támaszai a császári hatalomnak, és a kiigyeztési tárgyalások körül helyzetét nehezíthessék és kellemetlenkedhessenek a magyar kormánynak. A ravasz osztrákok aztán megtalálják a módját annak, hogy az elégedetlenség okát kiszinezze, a magyar nemzetet befektetve, — még a magyar királyt is ellenünk bangolják.

Az osztrákok illetén eljárásához hozzá vagyunk szokva, azért óhajunk válni tőlük, azért akarjuk elzárni a határt is előlük.

Nemzetiségeinket is ismerjük. Jankuk most is lennének, ha alkalom kínálkoznék. Ép ezért kell eltörölni a nemzetiségi törvényt és a legerélyesebben utjába állani a Magyarországra a magyarnemzeti állam ellen való izgatásoknak.

Börtönbe az izgatókkal! Mert csak ott vannak méltó helyen a Vajdák, a külfölddel cimboráló, Magyarország romlására törő izgatók.

Nézünk végig Európa művelt államain. Megtűrné-e bármelyik azt, hogy az ott élő idegen nemzetiségek egy más állam uralkodójához forduljanak panaszaikkal, olyan panaszaikkal, melylyel a nekük otthont, megéltetést, kenyeret adó parlamentet és kormányt akarják megdáválni?

Nem tűrné meg és nem tűrhetjük meg mi sem. Még a mi speciális viszonyaink mellett sem. Mert a magyarországi román papság osztrák segítséggel és befolyással az osztrák császárhoz fordul bajainak orvoslásáért. A magyar kormány és a magyar király megkerülésével teszik ezt s azért égbekiáltó bűn: hazaárulást tettek.

A hazaárulás pedig semmivel nem menthető és büntetlenül nem hagyható soha! A magyar nemzet, élén nemzeti kormányával nem is fogja büntetlenül hagyni a román kultúrlika által most szervező, és a román papság bevonásával tervbe vett hazaárulást. Az egész parlament, s ha kell az egész nemzet fog megmozdulni az ilyen merénylet ellen.

A nemzetiségi képviselők pedig ha nem tartják illetékes fórumnak a magyar parlamentet, akkor ne csodálkozzanak rajta, ha kiverik onnan.

Vagy talán ők elítélik a román kultúrliának és a magyarországi román papságnak Béccsel való, ellenünk irányuló paktálását és az osztrák császárnál való denuncziát?

A Vajdák ténykedése nem azt mutatja.

—s.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, április 26.

A függetlenségi párt értekezletet tartott, melyen a kivándorlás ügyéről tanácskozott. Nem sokat várunk az ilyen akadémikus jellegű értekezlettől, ha valamit méltányolnunk kell, úgy magát a jelenséget méltányoljuk, hogy a parlament többsége a nemzet testét sorvasztó kivándorlásra veti figyelmét.

Mert a kivándorlás dolgát nem lehet szóbeszéddel elintézni. Néhány jószándéku frázis mit sem használ. Nem így kell a dolog végére járni! A kivándorlás sorvasztja a nemzet testét. Nos, a gyökéren kezdve kell a bajt kipuhatolni.

A hivatalos jelentés azt mondja, hogy az emberek mint lázbetegek, benső kényszerrel üzetve sietnek el Amerikába. Nos, mi benső kényszerrel csak egyet ismerünk: az éhséget.

Ezt a népet a létért való kínos küzdelem üzi, kergeti ki ebből az országból. És a hány vidék, annyiféle a kivándorlást előmozdító okok tömege. Általánosságban sem ítéletet mondani, sem orvoságot keresni nem lehet. Községeinket kell felderíteni a bajt, még pedig teljesen partatlan embereknek. Közigazgatási uton beszerzett adatok, ha némely helyen fednék is az igazságot, tulnyomóan mégis csak felületes munka jellegével bírnának.

Ugy képzelnék a kivándorlás okainak felderítését, hogy a kormány lelkiismeretes, nemzetgazdasági kérdésekben jártas emberekből expedíciót szervezen. Ez járja be a kivándorlás által leginkább sújtott vidékeket s községeinket,

családról-családra járva hallgassa ki a népet az ő temérdek bajáról.

Akárki mit mondjon, a kivándorlást nem a nép kapzsisága, pénzvágya növelte nagyra, hanem az évtizedek óta felgyülemlett tengernyi baj. Kis és nagy bajok sokasága. Könnyű szerrel orvosolható panaszok és radikális gyógyítást igénylő veszedelmek. Nos, ha egyszer a nép kisorsolhatja az ő panaszát, a bizalmat gerjesztő módon hozzá közeledő lelkiismeretes emberek előtt, akkor megállapítható a kivándorlás diagnózisa. Míg valami ilyen formán nem cselekszik a parlament, a kormány, biábváló minden szóbeszéd, rendelet, hivatalos bölcsesség, mindennap sivárabb, néptelenebb lesz a buszmagyar ugar.

Ide és tova egy évtizede, hogy Magyarország munkásai, iparossegédei, napszámosai, a gazdálkodó világ összes alkalmazottjai, az osztortól kezdve a béresgazdáig, harcra szálltak társadalmunkkal.

A míg ez a harc tisztán és kizárólag a kenyérért folyó harc volt, a társadalom osztatlan rokonszeuvel kísérte a munkások mozgalmát. Elvégre mindenkinek van jussa, van joga ahhoz, hogy keserves munkája révén mindennap jólakassék és féligmeddig tisztességesen ruházkodhassék. Ámde újabb időben ez a mozgalom, a munkások eme kavarodása oly arányokat öltött, hogy tönkremenéssel fenyegeti a társadalmat, a nélkül, hogy saját sorsán ezáltal némileg lendítene. Mert ha a mozgalom még tovább így tart, ha a harcra nem váltja fel a békés munkásság, iparunk, kereskedelmünk, nemzetgazdaságunk, földművelésünk, teljesen tönkremegy.

Iparunk, kereskedelmünk a bérharc sulya alatt nyög. Nem merik nagyobb gyárüzembe fektetni pénzüket a tőkepénzesek, mert félnek a sztrájkától. Életszükségleti cikkeink ára 50—100 százalékkal emelkedett rövid tíz év alatt. És miért? Mert a munkabért is annyival emelték. A ringek és kartellek is hozzájárulnak a szükségleti cikkek megrágitásához: ennek viszont a munka megrágitása az oka. Minek produktumai a gyárak talpduktumokat drága munkabér mellett, a kartellek és ringek védobástyái mellett ugyanolyan hasznót eredményezhetnek.

Maga a munkásember sem boldogul a mellett, hogy napi vagy hetibére 50—100 százalékkal emelkedett, mert a saját szükségleteit is megrágitotta ugyanilyen arányban. Ha ez így tart tovább, válságba kerül az egész középosztály, a társadalom amaz osztálya, a mely minden nemzetnek alapköve, pillérje.

A nép keresetének fokozása fontos szociális érdek. A megélhetés nehézségei okai annak, hogy az elkeseredés szikrája gyakran gyújtja lángra a szenvedélyeket, veszélyeztetik a békés munkát, a vagyoni és testi jólét romlására törnek. Nyugodt, gondtalan élet gyarapítja a nemzet erejét, szilárdítja hatalmát és biztosítja az eredményekből a gazdag jövőt.

A vidéki községek népe főleg mezőgazdasággal foglalkozik. Mezőgazdasági állam vagyunk s munkánk jó részét a föld szolgáltatja. Ha siker kiséri a fáradozást, ha az édes anyaföld megtermi a kenyeret, szünik az élet gondja, de annál inkább érezzük a sors kezét, ha mostohán bánt velünk az idő. Az a baj, hogy tulságosan is szeretjük a földet, abban összepontosul reményességünk, vágyunk, fáradozásunk. Többet követelünk tőle, mint a menüit adni képes.

Hiba, hogy népünk nehezen tudja meghonosítani a háziipart. Még nagyobb baj, hogy nem számol az eshetőségekkel, melyek kedvezőtlen aratás esetén kivesszik kezéből a kenyeret, nem keresi, nem fordítja javára azokat az eszközöket, melyek a mezőgazdaságon kívül rendelkezésére állanak és anyagi boldogulás útját nyitják meg előtte.

Krajczárokból lesz a forint. A mellékkereset sok könnyet száritthat fel, ha kitartás és kellő gondoskodás előzi meg. Sok inséges esztendő nyoma nem volna olyan kétségbeesztő, ha népünk minden időben alkalmazkodni tudna az önként kínálkozó helyzetekhez.

Drága a piacunk.

Székelyudvarhely, április 27.

A drágaság országos, sőt világszerte uralkodó csapás az emberek többségére, de — legalább Magyarországon — sehol sem öltött olyan arányokat, mint Székelyudvarhelyen. Ebben az eldugott kis városban az életszükségleti dolgok ára, az utóbbi 4—5 év alatt megkétszereződött. Élelmi szerek, ruha, tüzelő anyag, lakás aránytalanul többre kerül nálunk (aranylag és absolute) mint — Budapesten, a kontinens legdrágább nagyvárosában.

Ez a hallatlan drágaság, mely inséggel fenyegeti a „biztos“ jövedelmű kis és közép-exisztenciákat, mindyájunk előtt ismeretes. Nem kell tehát adatok felsorolásával illusztrálni, mindazonáltal nem hallgathatunk el egy pár jellemző tény.

Nézünk csak!

A legelső életszükséglet a lakás, jóval drágább — aranylag — mint Budapesten. Egy XI. és X. osztálybéli kis tisztviselő (és a többi hasonlóképen) nem kap olyan lakást Udvarhelyen a lakáspénzéért, a miútt Budapesten kap. Feltéve, hogy egyáltalában jut részére lakás a stagnáló kis városban, a hol az emberek lesik, mikor üresül a számukra valamelyes lakásnak nevezett fedett helyiség, hol az idő viszonyai ellen védelmet találnak, vagy találni remélnék, mert a legtöbb székelyudvarhelyi lakásnak olyanok az ablakai és ajtói, hogy a szélnek szabad a szobákban át a járása. Jó kályha, jó takaréktűzhely ritka lakásban van. A legtöbb házban holmi, kályhának kinevezett ócskavasak helyettesítik a fűtő-eszközt. Helyreállításról, javításról ne is álmodják a szegény pártáj, annál kevésbé hozakodják vele elő; mert szerető felebarátja, a ki azt hiszi, hogy az ő lakása még komiszabb, lesi, mikor üresedik a jobbnak vélt lakás.

Ívóviz, nohát ez egyszerűen nincs. A város belterületén levő salétromos kutvizek, melyek csaknem félmiliméteres kazánkövel vonják be a hüvelyes fözeletet és kövületté változtatják, akkor sem valók emberi gyomorba, ha nincsenek fertőzve. Pedig ritka kútról mondhatjuk ezt ebben a mi disznó-ólas, szemetes, trágyaleves városunkban. Ha tehát az ember ömagát és családját a hastífusz veszedelmének kiténni nem akarja, kénytelen ásványvizet, vagy szeszes italt fogyasztani.

Az értelmiség, sőt az egész népesség legfőbb élelmi cikke a hús, nem volna szerfelett drága, ha hús volna, a mit e néven áruba bocsátanak. Csak hogy ebben a vámaliben éppen a hús a legkevesebb. Harmad, negyedrendű az állatállomány, mely levágásra kerül és észszerűtlen a kimérése. Nincs husosztályozás. A vékony szegyegek, sőt a letisztított csontnak is ugyanaz az ára, mint a vesepecsenyének. Egy kiló husuak (eltelintve a pár dekányi biánytól) az 1/4-csont. Ez ellen ne is szóljon senki, mert ennyi dukál a csontból minden kilóra. A másik 1/4-csontetlon faggyu, in és cszfát. Ha mindezeket a járulékokat kizsedi a gazdasszony az u. n. buaból, csak akkor látja, hogy az a 1/2 kiló szijas, tápláló nedvekbe szegény husocská 1 korona 20 fillérjébe kerül, azaz éppen 20 fillérrel többre, mint 1/2 kiló kitűnő minőségű hús a fővárosban; tehát minden kiló hús (mert itt kettőből telik egy) éppen 40 fillérrel drágább mint Budapesten.

Igy vagyunk a tejjel és tejtermékekkel is. A vaj, ha néha kapható drágább, mint a központi vásárcsarnokban; a tej is; a tehénturó még egyszer olyan áru. A tej olcsóbb — volna, ha a székely asszony nem féltene az urak gyomrát a zsiros tej veszedelmétől és nem igyekeznék u. n. „uyozott“ tejjel (Alfa szeparátorral lefőlözött szövetkezeti tej) óvni a zsiros tej veszedelmétől az uri gyomrokat.

Zöld fűszék az év 9 hónapjában nincs; két hónapon át megfizethetetlenül drága (50—100%-kal drágább mint Budapesten), egy hónapou nem sokkal drágább mint a fővárosban.

Gyümölcsből kevés és gyenge minőségű jut a piacra s az eaztendő nagy részében a dió kivételével nincs.

A tűzifa 100—150%-kal drágult 10 év óta. Ma szekeronként véve 60 koronába kerül egy öl fa. Ma holnap eszkimók módjára, fűtötlen fedett helyiségekben, bundákba burkolva kell élnünk, a meleg szoba luxusáról le kell mondanunk, ha enni is akarunk. Egy középrangu tisztviselő-család napi tűzifa szükséglete 8—9 hónapon napi 2 korona, a mi 480, 540 koronának felel.

Aránylag még legjutányosabban hozzájut az ember a liszthez és a gyarmat árukhoz.

Az ipari cikkek 30—50%-kal drágábbak mint a központon anélkül, hogy minőség tekintetében azokkal versenyeznének.

De nem részletezem tovább. Ugy is tudom, hogy tovább részletezi az olvasó, a ki a drágaság terhére olyan nehezen hordja. Rátérok a drágaság okaira.

Az általános drágaság általános okokra vezethető vissza; de hogy mi vezetünk a drágaságban Erdély összes városai között, sőt talán egész Magyarországban, ennek különleges oka van. Ez: a mi élethetlenségünk, melynek hatása alatt védtelenül szolgáltatjuk ki magunkat a termelőknek és közvetítőknél. Az az, hogy még sem vagyunk teljesen védtelenek; mert ime van fogyasztási szövetségünk; versenyt támasztunk a különben is versenyző s aránylag legjutányosabban árusító fűszereseknek, rontjuk a független polgári existenciákat (melyekben így is oly igen szegények vagyunk); de ott, a hol minden verseny nélkül vagyunk kiszolgáltatva a kapasiságnak, a kis újjunkat sem mozdítjuk.

Nincs tüzfia-raktárunk. Valahonnan hozatni kellene egy élelmes vállalkozót, a ki csinálna nekünk. Az az, hogy talán szövetségi alapon is versenyt támaszthatnánk és véget vehetnénk annak a ki-zsárolásnak, melyhez hasonló egyetlen más magyar várost sem sanyargat.

No de erről más alkalommal szólunk.

Tejcsarnokot Székelyudvarhelynek.

Székelyudvarhely, ápril. 27.

A sok mindenféle panasz között, melyet a mai szokatlan drágaság idején szegény, gazdag egyaránt hangzottat, sűrűn esik ez a városunkban uralkodó tejmizeriáról is. Drága a tej, gyakran rossz is, még gyakrabban kevés és e nélkülözhetetlen élelmi cikk némelykor a jelentős pénzáldozaton felül még való-ságos protekció felhasználásával szerezhető meg csupán.

Természetes és értető a mai helytelen állapot. Könnyű a magyarázata: a termelő nem találja meg a fogyasztót, a fogyasztó nem akad a termelőre, mert mindegyik csak szűkeg esetén fordul a piaci ársítás s vétel rossz híré módjához. Nem ismerik egymást, nincs közöttük egy olyan harmadik intézmény, mely közvetíti a forgalmat, azavatól a tej jószágáért s megvéd az árak felcsigázása ellen, amennyiben azokat állandósítja a nagy forgalmánál fogva fentartani is tudja.

Ez a közvetítő szerv, mely nem csupán kereskedelmi, hanem a szó legerosabb értelmében vett köztisztasági s közegészségügyi intézmény is, — ez a közvetítő szerv a *tejcsarnok*, mely más városokban ugyancsak fényesen bevált s mely kétszeresen szűkeg nekünk, udvarhelyieknek. Szükséges mind a termelő, mind a fogyasztó szempontjából.

Nézzünk csak jellemző vonásaiban, miként történik ez idő szerint nálunk a tejkereskedelem lebonyolítása.

A termelő a tejlő állataitól több-kevesebb tisztasággal s elővigyázattal nyert tejet maga vagy családja útján a városba szállítja; ha van néhány „háza”, először ezeket látja el a szokott mennyiséggel, majd 1—2 órai házalat után megkísérli a sok rázástól, hidegtől, melegtől sokat szenvedett maradékot a piacra értékesíteni, rendszeren azonban kevés eredményel, mert a piaci tejben — bizonyára nem teljesen alaptalanul — nem nagyon bízik a fogyasztó közönség. A vége azután az, hogy fél vagy egész napi ácsorgás, időpocsékolás után pár piczulával zsebében boszusan s zugolódva tér vissza falujába, mert az idővesztetés több kárral járt, mint a menynyi annak az 1—2 kupa tejnek az ára. Sűrűn előfordul más részt az is, hogy viszont el sem tudja látni a tejszükségletet, mert a fogyasztás emelkedik váratlanul, vagy a termelés csökkent érezhetően s végeredményben jogosan panaszkodik, hogy „mikor volna tej, akkor a nyakán marad, mikor pedig ára volna a tejnek, akkor nincs mit eladnia.”

A fogyasztó sem igen örülhet a mai állapotnak. Aki naponta állandó mennyiségű tejet használ fel, az még segíthet a baján úgy, hogy állandó tejet tart, aki a házhoz viszi a rendszer mennyiséget. De még így is sűrűn jut zavarba. Vendége érkezik, betegség van a családban s még száz más ok következtében több tejet van szüksége. A tejes pedig nem tud adni, mert többi vevőjét is el kell látnia. Téli

időben különösen érezhetővé válik a tejhiány. A tejtermelés ebben az időszakban amúgy is csökken, s még jobban csökkenti az itt annyira szokásos téli bornyasztás. Van-e család Udvarhelyen, amelyikkel meg ne történt volna már egy néhányszor, hogy reggel tej helyett csak ezt a kommunikét kapta tejesétől: „Nagysága kérem, nincs tej, a tehén megbornyasztott!” A házi asszony hiába rémül el, a férj mégis csak reggeli nélkül, korgó gyomorral indul dolgozra, a gyerekek pedig... De jobb erről hallgatni.

Emellett a fogyasztó sohasem tudja, tiszta, egészséges és hamisítatlan-e a tej, melyet még oly régi szállítójától is vásárol. Nagy a kísértés, hogy 1—2 kupával többet adjon el e nagy veszedelem, hogy ha nem tud eleget szállítani, elveszti a biztos vevőt. A szegény termelő így állandóan Scylla és Charibdis között ingadozik, de a legtöbb esetben az összeecsapódó szirtek mégis csak a fogyasztó közönség gyomrát zúzzák össze, vagy rontják el legalább.

Mindezeket a hiányokat egy csapásra megszüntető, a mai tarthatatlan állapotot egykönnyen jóra fordítaná a *tejcsarnok*. Termelő, fogyasztó érdekeit egyaránt védve, az egészségügyi követelményeket s az árbeli kívánalmakat egyképen szem előtt tartva, mindenkor kellő mennyiségű és minőségű tejjel a legmértányosabb árban szolgáltatna a fogyasztóknak, az árkülömbégeket az év bizonyos szakai között kiegyenlítve, vagy legalább is a legcsekélyebbre redukálva.

A termelő a tejcsarnokban havi leszámolás útján készpénzzel fizető vevőt kap bármily mennyiségű tejeire, nem kell egész napját házalással eltölteni, nem kell erre a célra cselédet tartani, lovat, szekerét elfoglalni, hanem a falujabeli termelőkkel egyesülve könnyű szerrel s nagy mennyiségben szállíthatja ide tejét, az értékesítés csak annyi idejét igényelvé. Mit azt a tejcsarnoknak átszolgáltatja. [Mindig meg lenne a biztos vevője, megkapná érte a legmértányosabb árat, a mostaninál sokszorosan kevesebb időfecsérlés, kockázat és költségek nélkül.]

A fogyasztó pedig mindig kap elegendő friss, egészséges tejet. Tudja, hogy amit a tejcsarnokban vett, az szigoruan megvizsgált, fölözeten, teljes tej, tudja, hogy mennyit vett s mennyiért vette, míg most a sokféle nagyságu kupa (12—14 liter) kor-szakában proféta mérnök s jó fejszámoló legyen, aki megmondja, mibe kerül ma Udvarhelyt egy liter hamisítatlan, jó tej, amikor az 1-2 literes kupáért 22—28 fillért kérnek. A tejcsarnok mérsékelné az árakat, mert jelentősen kisebb költséggel látná el tejjel a fogyasztókat az állandósítani tudná ezt az árat, mert ugyancsak állandó, vagy évszakok szerint a lehető legkisebb mértékben különböző áron szerezne be ő is a tejet a termelőktől. Jó tejet, egészséges, tiszta élelmi cikket szolgáltatna s hogy ez mily fontos, csak azokra a családokra hivatkozom, akiknél gyermek, vagy — ne adj Isten — beteg van a háznál, akiknek élelmi szere, gyógyszerre, egyetlen élvezete csakis a tej. A jó, tiszta, egészséges, tápláló tej lehet.

Ideális helyzet a mai sántikáló rendszerrel szemben; Eldorádója minden házi asszonynak, minden családnak.

Csekély költséggel, igen kis befektetéssel 4—6 ezer koronával meglehetősen oldani akár részvénytársasági, akár szövetségi alapon ezt az égetően szükségkérdést. A termelőktől kell az első lépésnek kiindulnia, nekik kell első sorban tömörülniök s ha ezt megteszik, akkor fogják látni csak egész terjedelmében az ügy közérdekű voltát, amikor majd lelkesen fog hozzájuk csatlakozni, vállalkozásukat elősegíteni s sok megkiszott család, a nő férj, gyermekekkel bíró családapa.

Ne késsünk! Az ügy nem tűr halasztást. Fogjunk hozzá egyesült erővel, hogy mire a villamos világítás első lámpája kigyull, már régen ott pompázzék valamelyik ház homlokzatán a felirás: „Székelyudvarhelyi Tejcsarnok.”

Mert ez is van legalább annyira szükséges!

Marschalek Ferencz

**Vidéki hátrálékos előfizetőinket tisztelettel kérjük esedékes előfizetési díjaiknak szives be-
küldésére.**

HIREK.

Székelyudvarhely április 28.

Május 1.

Egy-két nap és búbáj fút és alatt és mindennütt. A lét öröme, a jelen ünnepe a derűben, mely a hetedik szférából lesugároz a buta kis prücsökre, mely odújának szélén örül a meleg ragyogásnak. Főnt minden kék, az örök vágakozás színe, melyet belénk oltott a kék láthatár (mi lehet azon túl?), lent minden zöld, a remény színe. S a mi szín közeiesik felhőkrözés remémén, erdők tisztásán, azok csak kadenecziái ennek a két főmotívumnak, melyek együtt a május nagy hallelulájának az áriáját adják.

És az ember mindig megértette és mindig hatott az örök emberire az örök természet. Örök emberi pedig, hogy mikor fenséges derűben ragyog a nagy mindenség, s mikor a magasból leáradó langymelegtől szongani kezd a föld titkos gerjedelme, mikor titkos nedvek rügybe szökkennek az ágacska-ban kerengő energiát, mikor tisztán ragyog a szemünk és pirul az orcánk, akkor örülünk a létnek s valamiképpen — különféleképpen olyat igyekszünk tenni, hogy szívünk háláját lássa benne az a sejtlen istenség, vagy akárminek nevezzük ezt a földöntuli erőt.

Böcklin szent ligetének homályában ismeretlen ritusnak fehérruhás papjai páronként járulnak az áldozati oltár elé, hogy valamiképpen hálát adjanak a *jelenért*, a létért, melynek boldogságot tavaszok érzi legjobban az ősi ember, a pátriárkális ember, a föld szülőtte, a kinek nincs más gondja, mint örülni a létnek. És a reneteg tisztásán harmatos májusi reggelen, melegen tűző nap alatt magyar-eleink hó-fehér lovat áldoznak a napnak, hogy hálát adjanak a melegért, melytől függ e földön minden, még a papság intézménye is. És az ősidők természetünnepei mind a gondtalan jelennek az ünnepei valának. És még csak nekünk öregeknek is valának ily ünnepei, mikor nem rágdtunk a multon, nem töprengtünk a jövőn, nem háborgattak nagy eszmék, vágyak, hanem élveztük az abszolút jelent. Virágos kertben pedig azért jártunk, jázminbokrok alján azért heverésztünk, hogy szerelmet valljunk egy édes kis leánynak, május elsején.

Május elsején, a jelennek ünnepén még a leg-tisztább, legszüzebb fogalom is átvedlik. Vörösbe játszik a firmamentum kékje, s a napsugáron nem enyhe melegség ereszkedik le a földre, hanem elke-seredés, fölforgató tervek, szervezet s a modern társadalomnak egyéb termékei. Május elsején kimennek a zöldre a munkások és mulatnak. Vagyis azt hiszik, hogy mulatnak, pedig voltaképp azzal telik el az egész nap, hogy egy a fantázi által kifestett jövőt összehasonlitsanak a jelennek. Május elsején a nagy központokban a népek tavasza imigyen néz ki: kusza lobogók árnyékában zárt falánxok, rekedt forradalmi dal, hátul reodórság, azután alapos berugas.

A jázminbokor most is virul s most is nézém elragadtatott szemmel, de nem látom, mert valami végzetes hályog nehezedik rá. S e hályagon keresztül merő iszonyatnak a képe az, mely előttem elvonnul, mint egy rettenetes jövendőnek a víziója.

Testi szemeinkkel tehát a jázminat látjuk, de lelki szemeinkkel vért, vért látunk. Hazug ez a mai május nagyon és csalók.

A jövő forradalmának szervezői határozottan formaérzék nélkül szükkölködnek. Bebel lehet nagy ész, de mégis utálatos ember, mert május elsejéből kiölte a poézist. Azután meg nem is tud jól számítani. A munkások ezentul minden május elsején *eleméletben* diadalt ülnék s duzzadnak attól a reményegetős, hogy „övék lesz a jövő.” A valóságban pedig kancsalul festett egékbe néznek, kivált ha tényleg berugnak s másnap macskakaj gyótri őket. S ezzel meg is elégesznek.

Nem jobb lenne-e, ha a szoczializmus a kivított diadal után e ennek emlékére ülné meg május elsejét s addig hagyná meg annak, a mi eddig volt, a gondtalan jelen, a természet ártatlan öröme ünnepeinek?

Gyermeknap Székelyudvarhelyen. Az országos gyermekvédő liga törekvésének előmozdítása céljából Ugron Ákos főispán nemes akcióit indított. E végett Damokos Andorné Nőegyleti elnökkel ma délelőtt 11 órára a vármegyeház kis tanácskozó termébe értekezletet hívtak össze, amikor a Gyermek-

nap megtartása és a részletek megállapítása fogják a tanácskozás tárgyát képezni. Az ügygyel lapunk első helyén részletesen foglalkozunk.

Nem kapunk csendőrpáncsnokságot. Segesvárról írják: Május 1-ével csendőrpáncsnokságot állít be Segesváron a kormány. Az új páncsnokság élén egy főhadnagy fog állani, a kihez egy hadnagyot és megfelelő számú altisztet osztanak be. Sajnálattal regisztráljuk e hirt akkor, amidőn a szárnypáncsnokság elnyerése végett megyénk alispánját illetékes tényezőkkel a tárgyalásokat még a mult év folyamán bevezette.

Építik a villamostelepet. Bodó Ferencz városi mérnök, a Ganz cég egyik mérnökének közbenjöttével, f. hó 25-ikén tűzte ki a villamostelep helyét a régi, Arpad-utcai malom helyéu. A gépház építését a cég *Fekete Béni* vállalkozónak adta ki, ki a szükséges anyag szállítást már meg is kezdte, s így a cég mult számunkban ismertett azon szerződési kötelezettségének, hogy a villamos művel nov. hóra elkészül, minden bizonynyal eleget fog tenni.

Vizhasználati engedélyezések. A brassói kulturmérnöki hivatal által Ugron Ákos Udvarhelyi vármegye főispánja, Özv. Boros Károlyné, Fábrián József, Szabó Ferencz vizhasználatának engedélyezése, illetve gyakorlatrendezése tárgyában elkészített tervezetek és szakértői észrevételek f. hó 30-ig a városi hivatalnál közszemlére vannak kitéve. A helyezini tárgyalás a városháznál május 1-én d. u. fél 3 órakor, illetve 2-ikán d. e. 9 órakor tartatik meg. Az érdekeltek észrevételeiket a tárgyaláson előadhajják.

Útépítkezés Udvarhelymegyében. Mint megirtuk, a kereskedelemügyi miniszter a Sárd—zsákod—szentdemeteri törvhat. közút 8.575—12.928 km. szakasza kiépítését 171.253 kor. 93 fillér, a f. boldogfalva—f. rákosi közút 35.007—41.177 km. szakasza kiépítését 164.238 kor. 92 fillérrel engedélyezte. E munkák kivételének biztosítására a versenytárgyalás f. hó 25-ikén, illetve 26-ikán tartott meg Dr. *Damokos* Andor alispán, *Sándor* Mózes közbiz. kiküldött, *Szobotka* Rezső kir. főmérnök és *Török* Zsigmond kir. mérnök közbejöttével. A boldogfalva—rákosi között három pályázat érkezett be, u. m.: Rényi és Rottenstein budapesti mérnökök pályázata, kik az engedélyezett összegre 15,5% felülfizetést kértek; a Danubius hajó és gépgyár részvénytársaság, mely csak vashidakra tett ajánlatot, s így figyelembe vehető nem volt; végül Reisz Mór kolozsvári fakereskedő és építkező vállalkozó ajánlata, ki a kiirt összegre 11,2% felülfizetést kért. A bizottság a miniszternél ez utóbbinak megbízását hozzá javaslatba. A sárd—szentdemeteri utra miután ajánlat nem tétetett, új versenytárgyalást hirdetnek.

A m. állandó választmány tegnap délelőtt ülésezett, amikor a holnapi közgyűlés még egy néhány tárgyát intézték el. A választmány, az államépítészeti hivatal javaslatára, a megyei utalpap terhére, egy közüző-gép beszerzését fogja a közgyűlésnek ajánlani, amit a törvényhatósági bizottság bizonynyal készséggel meg fog szavazni.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete csütörtök délután, *Gothárd* János polgármester elnöke mellett, rendkívüli közgyűlést tartott. Napirend előtt Dr. *Meszi* Ödön képviselőtestületi tag a gátszakadással előállott közegészségügy ellenes állapotot tette szóvá, gyors intézkedést kérve. Polgármester válaszában a kérdés gyors megoldását kiharátába helyezte. Dr. *Solymosy* Lajos a vár környékén levő talaj víz rendezését sürgette, mivel az a környéken levő kutak vizét fertőzi meg. Szükségesnek tartja az utcai közutak gyors rendezését is tűzrendészeti szempontból. Végül az ásványvizeknek számozatlan korszóban való szállítását kifogásolja, mi által a korszok ma ide, holnap oda adhatnak be, s így a ragály egyik helyről, a másikkra lesz átvive. A polgármester válaszul adja, hogy a víz árok rendezésének megoldása, ugyszintén a közutak használható állapotba való hozása a mérnöknek kiadatott. Az ásványvizek szállításának ellenőrzése a rendőrség feladatát képezi, mely bizonynyra megtalálja a helyes megoldást annak, hogy a fertőzés kizárassék. *Hlatky* Miklós indítványára a tárgysorozatit renden eszközölt változtatás után a Homoródláz eladására vonatkozó szerződés tárgyalását vették elé. A másfél órai meddő vita után, az ügyet Dr. *Nagy* Samu indítványára levették napirendről, azzal, hogy annak jóváhagyásával egyidejűleg az új, Szabó Ferencz-féle birtok-vásár szerződését is jóváhagyini szándékoznak. A szombatfalvi határ részben levő dögter eladásának szerződését, tekintettel, hogy

a kellő többség nem volt meg, újabb, 30 napra kitűzendő közgyűlés elé terjesztik jóváhagyás végett. Az eladott terület 306 □ öl és 80 koronáért lett nyilvános árverésen eladva. A helybeli izraelita hitközség temetőhely iránt beadott kérésének nem tettek eleget, azzal az indokolással, hogy a város köztemetővel bir. Szebeui Pál és neje, továbbá Finkér László és fia illetőségét elismerték. A pénztárvizsgálatokról felvett és előterjesztett jegyzőkönyveket tudomásul vették. Az állami csemetekort haszonbéri szerződését jóváhagyták. A bérlet fejében a város évenként 18 ezer tölgyfa csemetét kap. A vágóhídi trágya 61 koronás haszonbéri szerződését jóváhagyták, ugyszintén a barompiaczi trágya 20 koronás haszonbéri szerződését is. A régi városházának a Polgári körrel kötött 3 éves évi 1500 koronás bérletét jóváhagyták. A városi mérnöknek egy irodai helyiséget szavazott meg a közgyűlés olyanformán, hogy az emeleten levő vámbivatal a földszinten bérelt helyiségben nyer elhelyezést, míg a mérnök az így megüresedett helyiséget foglalja el. A Szabó József-féle teleknek 801 koronával történt haszonbérbeadását jóváhagyták. A Fejes Aron eltávozásával megüresedett iskolaszéki tagsági helyre Hlatky Miklóst megválasztották. Az árva üléseken való részvételre megválasztottak: Vajda Ferencz, Daróczi Miklós, Kovács Domokos, Molnár Károly, Pap Zakor József és Sándor Mózes. Az id. Solymosy Lajos elhalálozásával megüresedett központi vál. tagságra Dr. Vas Lajost választották meg. Az esküdtbíróági tagok összeírására László Albert és Sándor Ignác küldettek ki. Solymosy István volt állatorvosnak a nyugdíj vál. határozata ellen beadott felebbezését elutasította a közgyűlés. Trencsén vármegye alispánjának megkeresésére a Rákóczi-szoborra 20 koronát megszavaztak. Végül Solymosy Lajos számvevőnek fizetési előleg iránti kérését kedvezően elintézték, mire a gyűlés véget ért.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértünk a következő sorok közzétételére: Az udvarhelyi vármegyei tanítóegylet népiszkolai tanszermuzeuma részére *Révai—Stampfel* budapesti könyvkereskedő cég kiadásában megjelent 33 kötet különböző népiszkolai tankönyvet és egy népiszkolai földrajzi atlaszt; — *Sándor* Mózes, kir. tanácsos, nyug. kir. tanfelügyelő, 4 kötet neveléstanai munkát; — *Deutsch* Ignác és fia hatvani cukorgyára a cukorgyártás folyamatát szemléltető feltüntető mintagyűjteményt 4 üvegben; — *Szélessy* Béla, budapesti papirgyáros, a kiadásában megjelent papiripari termékeket (rajztömbök, vázlatkönyvek, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek, irófüzetek és jegyzőkönyveket) feltüntető 73 drbból álló mintagyűjteményt és *Higler* F. József, budapesti papírneműgyár-részvénytársaság, ugyanilyen 98 drbból álló mintagyűjteményt ajándékozott. Fogadják az adakozók ezen adományaikért a Tanszermuzeum nevében köszönetemet. *Chalupka* Rezső osztályelnök.

Törvényhatósági közgyűlés. Udvarhelymegye törvényhatósági bizottsága, mint jelentettük, folyó évi első rendes közgyűlését holnap, hétfőn, 9 órakor kezdődőleg tartja.

A tanítóképző ügye. A székelykereszturi állami tanítóképző intézetet, tudvalevőleg *Apponyi* Albert kultuszminiszter ő szerinte alkalmasabb városba akarta áthelyezni. A miniszter ezen szándéka Székelykeresztur és vidékén alapos rémületet keltett, s nyomban deputációval keresték meg *Ugron* Ákos főispánt, ki intervenciáját megígérte. Ennek eredményeképpen, mint arról már részletesen beszámoltunk, miután a kereszturiaiak a kívánt helyen és nagyságban megajánlották a telket, a miniszter, — a főispán szorgalmazására, — a képzőintézet ott hagyására beleegyezett. A miniszter döntése a napokban érkezett le, s így az építkezéshez rövid időn belül hozzáférhetnek.

Tanítói gyűlés. Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet Udvarhelyi járási fiókköre május 2-án délelőtt 9 órakor kezdődőleg, Székelyudvarhelyt, a községi iskola II. oszt. termében *Gyerkés* Mihály elnöke mellett tartja rendes közgyűlését, a melyen a fiókkör tagjai, valamint az érdeklődő tanügybarátok is szívesen látottak. A gyűlés tárgyszorozata a következő: 1. Gyakorlati tanítás. 2. Gyűlés megnyitása. 3. Elnöki előterjesztések. 4. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. Előadás: „Az iskolalátogatások tanulmányi szempontból.” A kiküldött bizottság előadója *Molnár* Vilmos. 6. Felolvasás. Tartja *Rozsondai* István. 7. Tanítás bírlása. 8. Jelentések (pénztári számadás.) 9. Indítványok.

Székelyudvarhely a pécsi kiállításon. A Pécsen rendezendő országos kiállítás május 15-ikén nyílik meg. Mint értesülünk a kiállítás iparművészeti osztályán Székelyudvarhely is képviselve lesz, amelyben oda *Petrányi* Miklós szakiskolai tanár sajtótervezetű varrottas asztalnémetek küldött fel. A művészi tervezetű asztalnémetek kézimunkáját *Simó* Anna székelykereszturi tanítónő készítette igen sikerülten.

A képviselőválasztók névjegyzőke. Udvarhelymegye közvonti választmánya f. hó 26-ikán délelőtt Dr. *Damokos* Andor alispán elnöke mellett tartott üléseben az összeírt küldöttségek által összeállított ideiglenes névjegyzőkeket átvizsgálta, s azok közszemlére való kitételét olhatározta. E végett a következő hirdetményt bocsátja ki: Udvarhelymegye központi választmányának 1907. április hó 26-án 5. sz. alatt hozott határozata folytán ezenel közhírré tétetik, hogy a törvényhatóság kebelében alakított: udvarhelyi, homoródi és székelykereszturi választókerületek képviselőválasztóinak ideiglenes, valamint a kibagyottak névjegyzőke is az 1899. évi XV. t.-cz. 141. §. értelmében a felszámolások és észrevételek megtehetése végett a folyó 1907. évi május 5-étől 25-éig bezárólag mindenik nagyközség házánál és kisközségek körjegyzői irodáján; az összes ideiglenes névjegyzőke második példányai pedig Székelyudvarhelyt az alispáni hivatalnál (vármegyeház I. emelet 25. ajtó) közszemlére lesznek kitéve. A felszámolásokat és észrevételeket illetőleg a következők lesznek szem előtt tartandók: A felszámolások benyújtásának határideje 1907. május 5—15-ig; az észrevételek pedig május 16—25-ig terjed; az ezen túl érkező felszámolások és észrevételek érdemleges határozat nélkül fogaak elutasítottatni. Az ideiglenes névjegyzőke és felszámolási kérések az I. pont alatt megjelölt napokon d. e. 8 órától déli 12-ig a község házánál, illetőleg a körjegyzői irodán, az oda rendelt községi előjárók jelenlétében bárki által megtekinthetők s azok d. u. 2 órától 6 óráig lenásolhatók. A névjegyzők összeírására vonatkozó minden beadvány bélyegmentes és a beadványhoz szükséges hivatalos bizonyítványok, kivonatok s más okiratok is bélyeg nélkül adhatnak ki az érdekeltek kérésére.

Kinevezések. A pénzügyminiszter *Kabdebó* József székelyudvarhelyi, *Jaeger* Nándor székelykereszturi adótitkarket, jelenleg állomáshelyükön való megbagyásuk mellett adóhivatali segédkekké, *Kogler* Ernő pénzügyi kezelési gyakornokot pénzügyi irodatisztté a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósághoz nevezte ki.

A Dalegyet közgyűlése. A helybeli Székely Dalegyet f. évi közgyűlését május hó 5-én d. u. 3 órakor tartja a Polgári önk. nagyeremben, melyre az érdeklődőket ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló bizt. jelentése. 4. Tisztújítás.

Májusi ájtatosság. Május havában minden nap este 7,7 órakor a r. kath. plebánia templomban májusi ájtatosság lesz, a következő programmal: 1. Mária ének. 2. 10 perces szt. beszéd. 3. Mária litánia a Mária-oltárnál. 4. Áldás a Szentséggel.

Méhtenyésztési tanfolyamok. A m. kir. földmivoltügyi Miniszterium által *Marosvásárhelyen* a tanítás céljainak megfelelően berendezett mintaméhesben az Erdély részi méhtenyésztők számára az 1907. évi nyarán 3 hetes időszakos tanfolyamok fognak tartatni és pedig: május 27-től június 15-ig földmives kiscsagzák, június 30-tól július 20-ig lelkesek és végül július 21-től augusztus 10-ig bezárólag néptanítók részére. Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon részt vevők a méhtenyésztés gyakorlati, elméleti ismereteit és a kaptár készitést elsajátítsák, hogy az eddigi szokástól eltérően okoszerűen és biztos kézzel üzhessék a mezőgazdaság ezen jól jövedelmező mellékágát. Egy egy tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel s ellátási segélyképen a lelkesek, tanítók naponként és személyenkint 2,50 koronát, a földmives kiscsagzák 1,50 koronát kapnak. Ezenkívül a távolabbról jövő hallgatók az utiköltségre is nyernek segélyt. A részt venni szándékozók felhivatnak, hogy bélyegmentes kérésüket a *Székelyföldi miniszteri kirendeltséghez csatolva*, a kiscsagzák községi előjáróságuk ajánlásával, míg a lelkesek és tanítók fellettes hatóságuk után közvetlenül a miniszteri kirendeltséghez *Marosvásárhelyre* mielőbb nyujtsák be.

Kivonat a megyei hiv. lapból. Veszettség (kutyák között) Székelyudvarhely városban megszünt, a zárlat feloldatott. — Lépfene (szarvasmarha állományban) Székelyudvarhely városban megszünt, az udvarzárlat feloldatott.

Udvarhelyiek hangversenye Segesvárt.

A segesvári „Tulipánkert Egyesület” egy szegény gyermek ipari kiképzésére alapított „Rákóczi-Batthyány ösztöndíj alap” javára május hó 4-én a város-báza nagytermében tálgyorsorajátékkal és műsorral egybekötött jótékonycélú estélyt rendez. Fővédnökök: Gróf Batthyány Lajos és neje Andrássy Ilona grófné. Védnökök: Özv. báró Kemény Béláné, Dr. Issekutz Gyözőné, Kovács Albertné, Dr. Kovácsy Albertné, Kulim Imréné, Özv. Ugron Jánosné, Apáthy Péter, Dr. Boros György, Horváth Károly, Dr. Issekutz Gyöző, Kenessey Béla, Dr. Kovácsy Albert, Gróf Mikes János. Az estély műsora: 1. „A tulipán” című költeményét előadja Szemlér Ferencz főgimnáziumi tanár. 2. Chopin: a) Nocturno, Dúr; b) Ballada, As dur; c) Tarantella. Zongorán előadja Dobó Zoltán. 3. Szabad előadást tart Rass Károly főgimnáziumi tanár. 4. B. Godard: a) Reczitation; b) Adagio non Tropo; c) Canzonetta; d) Allegro Motto. Hegedűn előadja Dr. Damokos Andor, Udvarhelymogye alispánja; zongorán kíséri Dobó Zoltán. 5. Szaval: Böjte Irma. 6. „A vig özvegy” című operettből a Vilja dal-t éneklő Sándor Iluska, zongorán kíséri Sándor Ella. 7. Záró beszéd. Tartja dr. Török Ferencz országgy. képviselő. 8. Liszt: XV. Rhapsodia. Zongorán előadja Dobó Zoltán. 9. Sorsjáték. — Helyárak: Oldalszék és I—III. sor 2 kor. IV—VIII. sor 1 kor. 60 fill., a többi sorok és oldalszék 1 kor. 20 fill. Földszinti állóhely 80 fill. Karzati állóhely 80 fill., állóhely 40 fill. Gyermekjegy 40 fill. Kezdeté este 8 órakor.

A helybeli unitárius egyházközség harang alapja javára az egyházi előjáróság az alábbi kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: László Mariska és Gotthárd Juliska gy. ivén: Gotthárd Jánosné 10 K., Ilyés Miklós 5 K., Dollay Róbertné, Özv. Sándor Décesné Graffius Róza, Dorosné, Gyarmaty Ferencné, Orbán György, Özv. Csehély Adolfné, Dr. Szöllösi Ödön, Dr. Váro Géza, Dr. Solymossy Lajosné, Göllner Béláné, Zimni Ferencz, Emberyné, Szobotkáné, Leichter Gyula, Török, Tamás Albertné, Özv. Biró Sándorné, Jánosny P., Dózsané, Mihály Jánosné, Mántó Miklós, Miklósi Károlyné, Szabó Nándorné, N. N., Petrányi Miklós, Máté Eliz, Zonda Józsefné, N. N., Tompa Árpádné, Molnár Károlyné, Paál Sándorné, érszalaczi Kovács Domokos 2—2 K. Nevelicsné, Bálint Györgyné, Nagy Irma Félegyházi Antalné, Kiss Danielné, Szabó Andrásné, Varga Árpádné, Kassayné, Martinovitsné, Kábelbó Józsefné, Bogácsi Mariska, Bokorné, Szibiánné, Orbán György, Daróczi Jánosné, Péterffy Istvánné, N. N.-né, N. N., Márk Albertné, Lukácsy Teréz, Burdász Mariska, Burgeruá, Spanyol Pál, Dézsy Balázs 1—1 K. Sárközi Gyula, Katona Miklós, Ferentziné 60—60 F. Soapekné, Sándor József 50—50 F. Együtt 108 K. 80 F. Az I. közlemény összege 144 K. 20 F. E közlemény összege 108 K. 80 F. Összesen 253 K.

A székelyföldi vasutak ügye a keresk. kamarában. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara imént tartott közgyűlésében, a székelyföldi vasut hálózat tervezeték összeállítására kiküldött bizottság elnöke betérjesztette a bizottság javaslatát. E szerint a bizottság a következő vasutvonalak felvételét javasolja a tervezetbe illeszténi:

1. Maros-Kecze—Arajos Gyéres között összekötő vonal a székelykőrvasutba, mint elsőrangú vonal.
2. Marosvásárhely—Nyárádvölgye és alkalmas helyen kapcsolat létesítése a Kisküküllővölgyi vasut felső részével, mint helyi érdekű vonal.
3. Marosvásárhely—Székelyudvarhely elsőrangú vonal, esetleg Segesvár felé is.
4. Marosvásárhely—Mezőmehes—Köszövény helyi érdekű és Burgóprundtól a határon át kapcsolat Dornovatránál a bukovinai vasutal, mint elsőrangú vonal.
5. Toplicza—Borszék—Tölgyes, vagy Ditró—Tölgyes—Borszék, elsőrangú vonal.
6. Székelyudvarhely—Csikszentreda másdrangu vonal.
7. Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy elsőrangú vonal.
8. Sepsiszentgyörgy—Magyarbodza elsőrangú vonal.
9. Ágostonfalva—Málnás helyi érdekű vonal.
10. Kézdivásárhely—Bereczk—Soós mező helyi érdekű vonal.
11. Kézdivásárhely—Nagykászon helyi érdekű vonal.
12. Homoród-Kőhalomtól a Homoródvölgyén föl Oláhfalui helyi érdekű vonal.

A bizottság egyenként is részletesen megindokolja a javaslatot és jelenti végül a következőket: A bizottság a közgazdasági érdekek mérlegelése mellett a magyar nemzeti szempontokra is köztelenségéből ki-

folyólag súlyt helyezett. Mert úgy vélekedett, hogy ez kiváló alkalom arra, hogy azok a súlyos mulasztások, melyek a múltban a székelységgel szemben elkövetettek, a jövőben helyre fognak pótoltatni s mert úgy van meggyőződve, hogy a jelenlegi hazafias kormány tisztán látja a helyzetet s el van határozva, hogy a közgazdasági kultúra eszközeivel elsőnek a Székelyföldet látja el.

Színházi hét.

Színészeink a szezon második hetét, szombaton, folyó hó 21-én újdonnival, a *Rab Mátyás* című daljátékkal kezdték meg. A darabot Rajna Ferencz írta; zenéjét Czobor Károly szerző. A darab koncepcióját és szellemét a leghatározottabban el kell itélünk a nemzeti kegyelet szempontjából. Minden nemzet a legfélétekenyebben őrzi a maga kiváló történelmi alakjainak emlékét és nem engedni meg azoknak profanizálását a uimbusuknak durva módon való elhomályosítását. Ily szempontból véve, valóságos sacrilégiumnak kell a Rab Mátyást minősítenünk, azon okból, mivel Mátyás királyt, akit a nemzet kegyelete magasabb piederstáira helyezett, a szerző onnan egyszerűen lerántotta és neveléses operett figurává lesüllyesztette. Szegény Mátyás, milyen üresfejű és léhagondolkozású társaságba került ő a szerző felfogásának világításában. S mi több, szerző azzal az erodeti ötletével áll elő, hogy Mátyás csak azért fogadta el a magyar trónt, hogy Eysik Paer Paltiel, a prágai izraelita hitközség előjárója el ne vesztse azt a nagy összeget, melyet ő, Mátyás váltásádjaja fejében a német császárnak előlegképpen fizetett. Heves igazgatót természetesen nem érheti azért gánc, hogy ezen új, sajnos, történelmi érzékünket bántó operett bemutatásával a közönségnek kedveskedni akart. A darab, mint operett máskülönbén elég jó és nem nélkülözi a mulattató részleteket sem. Persze anachronismus számba megy az, hogy Mátyás korában modernkori budapesti kávéházi vicczeken mulat környezetet. Kár, hogy a szerző nem élt akkor; ezá- zaddokkal előtte volna meg korát. Az operett zenéje jóllehet kölcsönvett mutat a Sulamith-, Bob herczeg-s más operettkből is — szép és melodikus. Az előadás sikerült és egybevágó volt. A czimszerepet *Balla Mariska* játszotta a nála meg szokott bravourral, felruházva azt játéknak és énekeknél mindeu szeretetreméltóságával. *Honty Elmárol* (Gita) nem lehet a szép, modulációban gazdag, coloraturájában biztos éneket elvitatni. *Füredy Ilona* (Mindi) nem rendelkezik ugyan terjedelmes és erőteljes hanggal, de nagyon kellemes és érzé- teli az. *Erdélyi Irma* (Pécsi Gerő) kedves megjelenésű és játéka temperamentumos. A férfi szerep- lők közül kivált *Rónai Imre* (Czodik), aki alakítá- sának közvetlenségével és pajkos mókáival mind- végig derűtiséget keltett. *Baranyai F.* (Gabiról) csengő terjedelmes hangjával, nemkülönbén ügyes játékaival tetszést aratott; *Somogyi K.* (Eysik) jó alak volt; *Asszonyi László* (Futár) első felléptével kedvező prognostikourra jogosít.

Vasárnap délután *Heidelbergi diákélet* színmű- vet adták zónaelőadásban, igen sikerülten. — Este Lebar gyönyörű muzikájú operettje, a *Vig özvegy* volt műsoron. A darabnak, ellentétben a multkori előadással, határozottan szép sikere volt, a telt ház mindvégig jól mulatott, ami a kitünő ensemble- nek is tulajdonítható. *Balla Mariska* temperamentu- mos játékaival zajos sikert aratott. Az ő kedves, mesterkéletlen egyéniségéhez jól illett a Hanna öz- vegy szerepe; hangja tisztán csegett, a lírai ré- szekben pedig elragadó volt. Jó partnere volt *Ass- zonyi László* (Dauilo), ki kellemes baritonjával, mely ez este egy kisse fátyolozott volt ugyan, játé- kával sikert ért el. *Rónai Mikó* bírója, *Somogyi K.* Nyegusa igen kedves volt. *Honty Elma* és *Baranyai F.* énekszámakkal jogosan arattak tapsot.

Hétlón Rákosi Viktor énekes színműve *Rákóczi fia* ment, lanyha érdeklődés mellett. A drámaírókat régóta próbálgatják ráterelni a Rákóczi-korszakra, minek következtében létre jött is egy pár ilyen irányú színmű, amiket azonban egy közös vonás jellemez, az, hogy valamennyi kikerüli a kor- szak főhősét, magát Rákóczit. Az első nagy oka ennek talán az, hogy Rákócziról még a hozzáméltó nagy történelmi munka is hiányzik. Hisz Thaly is csak ezután rakja össze összehordott beces anyagját. A Rákóczi hazahozatala alkalmából írt darab is kikerülte a nagy fejedelmet, noha a hazafias érzést igyekszik szolgálni. A darab egyes részletei bravourral vannak megírva, s így a hatás is csak rész- letes. Az előjáték és az első felvonás a legjobb a darabban s itt a közönséget el is ragadta. A hatás esett a második és különösen a harmadik felvonás- ban, mert a lélektani hiányosságok itt szaporodtak. Drámának hibás, de mint a nemzeti érzések és ó- ták finanszírozása ügyes. Romantikája s hazafiasága hat. Rákóczi Józsefet *Ladányi* játszotta igen jó ala- kítással; művészi játékot produkált *Somogyi* az öreg koldusban. A többi szereplőknek csak részletek ju- tottak; *Halassy Mariska* Mária szuborét érzéssel szavalta, *Peterdy, Ács, Ferenczy, Gonda, Rónai* jó öszajátékot nyújtottak.

Kedden *A drótosztó*, ez a bájos zenéjű operetta volt műsoron. *Rónai Pfeiffer* korja igen kedves volt, azonban az utolsó felvonásban izléselenségig tulzott.

Balla Mariska Zsuzsikája szeretetreméltó volt; ének- számaival nyílt színeu ismételtén tapsot aratott. *Baranyai* mint Jankó, *Ferenczy* mint Milos szép ének- produkáltak, második felvonásbeli kettősükkel nagy hatást értek el. *Somogyi* Günthere kedves volt, míg *Füredy Ilona* a Miczi szerepében ért sikert el. noha játékában a rutin, a fesztelenség hiányzott. A darabot jó gyors tempóban vitték, az énekszámok valamennyie sikerült, mi Huber karmester különös érdeme.

Szordán, április hó 24-én Beer D. hére és Guillemand „*A kis fészek*” című 3 felvonásos bohóza- tát adták. A bohózat erősen él az alós komikum eszközeivel. Qui proquakval, félreértésekkel, helyze- tek kiszinezésével, a bonyodalom elég ügyes szövé- vel és a pikantéria füszerének felhasználásával igyek- szik a komikumot kiaknázni és a házas életben a nő nem részéről annak az elvnek jogosultságát iga- zolni: Ha a férj megcsal, én is megcsalom (*Halassy Mariska*) Antoniette folyton résen áll a tekintetben, hogy férje Raverdy (*Lónai*) mikor csalja meg őt, hogy a kellő pillanatban ő is megcsalassa férjét a már készen lében tartott udvarlójával, de miután a férj uramnak nem kedvez a helyzet a hutlenség el- követésére, az aszony sem gyakorolhatja a fogat fogért, szemet szemért elvét. Az előadás kellő tempó- ban, egészében és részleteiben egybevágóan pergett le. Különös dicséret illeti ügyes játékukért *Halassy Mariskát, Erdélyi Irmát, Somogyi K., Rónai I., La- dányi I.* és *Baranyai Ferenczet*.

Csütörtökön, Suppé Ferencznek „*Boccaccio*” cz. nagy operettje ment. Egyike azon szép régi operettek- nek, a melyeknek varázsa az idők folyamán sem vesztett elovenségéből, a melyeknek gyönyörű zenéje, kerekded meseje mindig frissen hat. Az elég nagy számú közönség lankadatlan tetszéssel kísérté az élénk operett kifogástalan előadását. A siker oroszlanréseze feltétlenül *Balla Mariskát* illeti meg, aki Boccacciót adta finom diskreccióval és mellett mégis tüzesen, temperamentummal; a kosztümjei stilszerűek és szépek voltak. Éneke és játéka harmoniában olvadtak össze. *Honty* Emma nagyon szépen énekelte, de egyéb teki- tetben nélkülöztük a kellő illuzió keltést. Kitünő volt *Halassy* (Peronella) alakítása s folytonos de- rültégekben tartotta a közönséget. *Halassy Mariska* (Isabella), *Füredy Ilona* (Beatrice) kisebb szerepüket jól töltötték be. Rokonszenves megjelenésű, játéka- ban és énekeiben egyaránt kielégítő volt *Asszonyi László*, mint Leonetto; szint, melegséget és tempera- mentumot vitt hangle szerepébe *Ferenczy J.* (Pietro), szép bariton hangja is győzelmesen érvényesült, *Rónai Imre* (Skaldza), *Baranyai* (Lotheringi) és *Halassy* (Lambertuccio) különösen közös jelenetükben sikeres öszjátékaikkal derült hangulatot keltettek és tapsot arattak.

Pénteken megismételték *Rab Mátyást* zónaelő- adás keretében, míg tegnapi este az *Ulthou* ment, a melyben a társulat új hősnője, *Halassy Vanda* mutat- kozott be.

TÁVIRATOK.

Budapest, április 27.

(Érk. d. u. 5 ó.)

A vasuti beruházásokat megszavazták.

A képviselőház mai ülésén N. a. v. Lajos elnököl. Folytatják a vasuti beruházásokat.

Szterényi József államtitkár kijenti, hogy a kereskedelmi miniszter a vasutépítési politika terén olyan útjást kíván életbe lép- tetni, mely szerint magánvasutak építését meg- szünteti. Helyette közforgalmat szolgáló állam- vasutak fognak épülni. Első lépés ebben a ba- latoni vasut. A miniszter beleviszi teljes befo- lyását a vasuti tarifa politikába.

Elismeri, hogy a vasut igazgatóságánál bajok vannak. Ezeket csak decentralizáció fog segíteni. Hivatalnokai kar csökkentése és fizetésük emelése.

Személyzet igényeinek kielégítésére szol- gálnak majd május elején betérjesztendő fizetés rendezésről és szolgálati pragmatikáról szoló törvény javaslatok.

Majd részletesen foglalkozik a felhaugzott beszédekkel. Törvényjavaslatot elfogad isra ajánlja.

Somogyi Aladár, Szunyogh Mihály félre értett szavaiknak helyre igazítása után, a Ház a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteibe elfogadta.

Szünet után apróbb javaslatok kerültek tárgyalásra.

Testvérgyilkos.

Kézdivásárhelyről táviratozzák: Szabó György gazdag birtokos bosszúból ma agyon- lőtte testvérét, Szabó Istvánt.

Gyilkost, ki önként jelentkezett, letartózt- tatták.

Műfogak.

Könnyen megszokhatók, rágásra jól használhatók. Darabja 4 koronától fölfelé. Jótállás mellett készíttetnek. Ugyanott foghuzások, toglömések, valamint minden egyéb, a fogászat körébe tartozó munkákat végzek. Minden munkámért jótállást vállalok. A műterem Árpád-utca 10. sz. alatt van.

Dr. Kovács Géza, orvos.

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult hasznos, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közszernek, csúszná és meghűlések, néh, hédörzéses köppen használva. **Figyelmeztetés.** Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan áruvet fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegokban K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török Izsák gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany Oroszlánhoz”, Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

191—1907. vgh.

Arverési hirdetés.

Alólirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI. ker. kir. járásbírósnak 1906. évi Sp. V. 1789/14. számú végzése következtében dr. Takács Sándor ügyvéd által képviselt Klein Vilmos javára Válcensik és Günther utóda ellen 202 K s jár erejéig 1906. évi március hó 18-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 700 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: pénztartály, papíruzeti áruk és berendezések nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 109/2. számú végzése folytán 202 koronára tökékövetelés, ennek 1906. évi február hó 9. napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 91 K 35 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Székelyudvarhelyen Válcensik és Günther utóda üzletében leendő megtartására 1907. évi május hó 10-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az ériatott ingóságok az 1881. LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a

legtöbbit ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Székelyudvarhely, 1907. évi április hó 20. án.

Nagy Lajos, kir. végrehajtó.

Haszonbérbeadás.

A helybeli közbirtokossági tanács a Szabó Ferencz-féle, 200 hold területű

nagyszegi birtokot

f. é. május 5-én d. e 9 órakor, a városi tanácsnál tartandó árverésen 1907. évi december 31-ig terjedő időre haszonbérbe adja. A feltételek a birtokosság elnökénél megtekinthetők.

Székelyudvarhely, 1907. április 26.

Közbirtokossági tanács.

482—1907. vb. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1907. évi Egy. 2/2. sz. végzése következtében dr. Ferenczi Gábor ügyvéd által képviselt Ifj. Benke István karácsonyfalvi lakos javára, Hollander Mór oklándi lakos ellen 2000 K s jár. erejéig 1907. évi április hó 5-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 1637 korona 32 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: szalona, 1 ló, 1 szekér, széna, pálinkák, borok, pezsgo, ágynemű és háziuttorok, üzleti felszerelés nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 119/2. számú végzése folytán 2000 K. tökékövetelés és eddig összesen 62 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig, Oklándon, alporosnól leendő eszközölésére 1907. május hó 3-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az ériatott ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fog adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Oklándon, 1907. április hó 21-én.

Pollák Ignác kir. bírósági végrehajtó.

Téli menetrend.

Érvényes 1906. október 1-től.

V.-v. 8511	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8513	V.-v. 8514	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8512
700			234	133			610
716			260	114			601
728			303	101			548
747			328	1244			522
805			347	1214			502
815			358	1208			497
832			41	1137			427
846			431	1122			412
	245		927		209	800	
849	529	532	434	1104	1114	402	342
917	549	937	503	1034	1100	340	310
	650	1105			947	213	
		1256			104		
	656	1141			943	158	
	865	235			768	1054	
		527			1030	115	
	900	307			760	1042	
	1460	521			555	831	
	222	1024			21	342	
	750	720			916	830	

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR

Mag-, Növény-, Rza- és Fa-Nagytenyészetek.

(Művelési terület 94 hold.)

VILÁGKIVITEL!

A legjobb magvak kerti és mezői veteményezésre

(Műhle magvak jóságban előterhetők, de ebben feloldhatatlanok.)

A legnemesebb gyümölcs-, díszes sorták

(Műhle fűi többézer állítottak, jól iskolázottak, mindennél jól és biztonságosan gyarapodnak.)

A legszebb fenyőfélék, díszcserjék, rózsák stb.

(Műhle televelői mind toldalók, dísz- és kuszadonjék, valamint rózsák a legszébb virágok.)

Postacsomagok magvakkal 5 k. felüli értékben bárhol bérmentve küldetnek.

Műhle kertészeti kézikönyvei díltetésnek számára a legjobbak, megrendelésekhez ingyen csatolhatók.

Dusan illusztrált főirjegyzék — áratlan a maga nemében — kívánságra bár kikérhető ingyen és bérmentve megküldetik.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének Sz.-udvarhelyi Fiókjá

Kossuth Lajos-utca 27. sz. alatt.

A m. kir. szőlőtelepeken termelt

és a budafoki m. kir. pinczemeszteri tanfolyam által kezelt a m. kir. földmívelésügyi miniszter támogatásával létesített borértékesítési osztályában — úgy palack, mint hordó

BOROK

legolcsóbban kaphatók.

Vetőmagvak

a m. kir. vetőmagvizsgáló állomás által teljesen arankamentesnek talált vörös lóhere és luczerna mag, bükköny, legkitünőbb dupaj zab, kendermag, lencse, stb., legjobb csiraképessejükről szavatolva, legjutányosabb áron kaphatók.

Stabel és Jenner

budapesti gépgyáros **TRJÖR** különlegessége

egyedüli magyar gabonakeverékek osztályozására, egyedül itt kaphatók.

Törökbuza és répavetőgépek

két vagy három soros, mely a székely talajviszonyoknak nagyon megfelel, valamint ennek kapálására és töltögetésére legjobban bevált Planeth Jr.-féle

kapáló és töltögető gépe nagyon előnyös áron kapható.

Kühne mezőgazdasági gépgyára Mosonban

bizományi gépraktárán a következő gépek kaphatók:

Boronák Rosták

Aczel váltó- és forgató ekék.

Mosoni és hungaria drill vetőgép

Járgányok, Cséplőkészülékek

Rapid kézi darálógép

Törökbuzafejlők Répavetőgépek

Konkolyozók, stb. gépek.

Kristály tiszta

Kargita-ligeti „Kamilla“-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásvány-
gyógyborvíz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:
Haab és Heitz cégégnél

Kapható még:

Gál János Utóda, Csató és Kun,
Gyarmathy Akos, Tamás Balázs,
Bagó Gyula, Szentpétery Gergely,
Márk Testvérek, Férnengel Fri-
gyes, Zárug Antal kereskedésé-
ben 8 fillérért, valamint minden
vendéglőben és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

A legjobb borvíz.

A legjobb borvíz.

Szakvélemények az „Esterházy Cognac“-ról.

A magy. kir. műegyetem borászati labora-
toriuma által hivatalosan megvizsgált és általunk
tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegeinknél alkalmazzuk és azt sikeresen hasz-
nálva mint kitűnő minőségűt és a francia cog-
nacokkal vetekedőt legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos
egyetemi tanár.	Dr. Kétyl Károly
egyetemi tanár.
Dr. Stiller Bertalan
egyetemi tanár.	Dr. Angyán Béla
egyetemi tanár.
Dr. Réczey Imre
egyetemi tanár.	Dr. Poár Imre
kir. tan., egy. tanár.
Dr. Perlik Ottó
egyetemi tanár.	Dr. Báron Jónás
egyetemi tanár.

Az ESTERHAZY COGNAC minden elő-
kelő fűszer- és csemegekereskedésben
kapható.

nélkül ne együnk levest.
Néhány csepp elegendő!

Védjegy:
Kék mezőben két kulcs.

Legmegbízhatóbb gyártmány!

SCHLOSSER-GERMAIN & CO

COGNAC

DISTILLERIE FRANCAISE MODELE
PROMONTOR.

Kizárólagos elárulás Márk Testvéreknél.
Kívánatra próba mintatüveg.

Épület-üvegezés!

Kérem olvassa el!

Vau ezerecsém a nagyérdemű közönség figyelmét
felhívni a mai kor igényeinek megfelelőleg berende-
zett kereskedéseimre, hol

porcellán-üveg, díszműáruk, gyermekjátékok,
névnapl és menyegzől ajándék tárgyak és még szá-
mtalan sok összehalmozott szép áru

jelentéktelen olcsó árak mellett lesznek kiszol-
gálva Fűszerosztályomban — melyet a legnagyobb
árlíratok mellett, a legmodernebbül rendeztem be és
a mely tisztaság és rend tekintetében is minden ver-
senyt kizár. — minden fűszer-cikkben nagy raktárt
tartok, melyeket a legolcsóbb árak mellett árusítok.

A legjobb kávék, rizsek, lisztek, a legjobb mi-
nőségű rumok és likőrök, teák és szalon-cukorkák
tesztütemények nagy raktára

Szentpétery Gergely,
Székelyudvarhelyi.

Utazó kofferek! Szalon petrolium!
Bares-, Borszekei-, Kászoni-víz raktár.

A ki Budapestre jön, ide megy!

ÁMOR NAGY KÁVEHÁZ

(ezelőtt Beliczay)

Budapest, Nagymező-utca 7. sz.

Tulajdonos: KANCSLER GYULA.

Naponta TOLL ÁRPÁD és

TOLL KÁROLY teljes zene kara

hangversenyez.

Minden idegen nézze meg!

Írókat,

szép író, gyors munkást, ki lehetőleg
irodákban volt alkalmazva vagy ke-
reskedelmi ismeretekkel bír a lehető-
leg németül is tud, írásbeli ajánko-
zás alapján — melyben fizetési igénye közlendő — azonnali
belpésre elfogad Konecz Armin gyógyszerész hely-
re. Gyakorlattal bíró *kiegészítőt* elfogad *írónak*.

Mi vásároljunk megbízhatóbb magvakat?

Káposzta Braunschweigi, téli fehér, óriás nagy rövidtörzsű, lapos, besavanyit-
tásara a legjobb faj.

A hírneves Erfurti
vetemény és
virágmagvak
megérkeztek ez időnyre.

Ajánljuk a legmegbízha-
tobb csiraképes vetemény
magvainkat a legnagyobb
választékban; ugyszintén
a legnemesebb faj virág-
magvainkat, a melyekből
ez időn sok különleges
ujdonság fajokat szerez-
tünk be, különösen nyári
és téli ibolyák (violák),
öszirózsák, verbenák és
szegfűfajokat. — Minden
fajta gazdasági magva-
kat a legjutányosabb napi
árak mellett számítunk.
Árjegyzékek e hó folya-
mán szélküldetnek.

Márk Testvérek
Székelyudvarhelyen.

TÖRÖK szerencséje ÖRÖK

Felülmúlhatatlan az a szerencse, mely bankháznak kedvez. Rö idő alatt 30
millió koronánál több nyeresémet szettünk ki
nagyrabecsült vetőinknek; ezek között a két legnagyobb nyeresémet, és pedig:

két ezer a nagy 600.000 koronás főnyeresémet, 400.000 koronás
jutalmat, a legnagyobb főnyeresémet,

továbbá 6 á 100 000, 3 á 90 000, 3 á 80 000, 3 á 70 000, 4 á 60 000, több
50 000, 40 000, 30 000, 25 000, 2 000, 1 000, 500 koronás és egyéb nyeresémet.

Eredőfoga ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és
rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 20-ik új magyar osztálysorsjátékban
125.000 sorsjegyre 62.500 pénznyeresémet jut és összesen 16 millió 457.000 korona

háttamas összeget sorolnak ki — Legnagyobb nyeresémet esetleg
1.000.000 korona,

továbbá 1 jutalom 600 000, 1 nyeresémet 400 000, 1 á 200 000, 2 á 100 000, 2 á 90 000, 2 á 80 000, 2 á 70 000
2 á 60 000, 1 á 50 000, 3 á 40 000, 3 á 30 000 6 á 25 000, 9 á 20 000, 13 á 15 000, 44 á 10 000 korona és még
sok egyéb nyeresémet.

A hét melyik napja bir Önre nézve különös jelentőséggel? Rendeljen nálunk oly sorsjegyzámat, mely azon nap
mellé van jegyezve, amelyen kiünne eseményeknek volt részese.

Vásárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
6123	32405	92799	123048	6252	37407	83481

az 1. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:
1/4 eredeti sorsjegy frt — 75 vagy K 1:50 1/4 eredeti sorsjegy frt 1 50 vagy 3 korona
1/2 eredeti sorsjegy frt 3 — vagy K 6 — 1/2 eredeti sorsjegy frt 6 — vagy 12 korona

A sorsjegyeket utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervzet díjtalanul. Megren-
deléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi május hó 5-ig,
hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfogynak.

Török A. és Társa

Sürgöncim: Török, Budapest. Bankház R. T. Budapesten, Sürgöncim: Török, Budapest

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete,
Főáruházi osztálysorsjáték-üzlet:

Központ: Szervita-tér 3/a. I. fiók: Váci-körút 4/a.
II. fiók: Teréz-körút 46/a. III. fiók: Muzem-körút 11/a.